

خرداد ۱۴۰۴

گزارش عملکرد تجارت خارجی استان گیلان (سال ۱۴۰۳)

مرکز پژوهش اتاق بازرگانی گیلان

رشت - بلوار ولیعصر - شماره ۶۷۴ - کدپستی ۴۱۶۹۷-۶۶۵۴۸

۰۱۳-۳۳۷۵۷۰۳۷-۸

www.iccimguil.ir

بسم الله الرحمن الرحيم
شناسنامه

عنوان گزارش عملکرد تجارت خارجی استان گیلان (سال ۱۴۰۳)
تهیه و تنظیم: مرکز مطالعات و پژوهش‌های اتاق گیلان کارشناسان: دکتر محمدرضا تقی‌زاده جورش‌ری - مهرناز شرافت انتشاردهنده: روابط عمومی اتاق گیلان
خرداد ۱۴۰۴
آدرس: رشت - بلوار ولیعصر - شماره ۶۷۴ - کدپستی ۴۱۶۹۷-۶۶۵۴۸ ۰۱۳۳۷۵۷۰۳۷-۳۸ guilanccima@gmail.com www.iccimguil.ir
صاحب امتیاز: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان
استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

مقدمه

دسترسی به آمار دقیق و به‌روز تجارت خارجی، امکان شناسایی روندهای بازار، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و چالش‌های پیش‌روی تجارت را فراهم می‌سازد. با تحلیل این داده‌ها، کسب و کارها می‌توانند استراتژی‌های خود را برای ورود به بازارهای جدید، توسعه محصولات و خدمات، و افزایش رقابت‌پذیری خود بهینه‌سازی کنند. همچنین، سازمان‌های سیاست‌گذار و دولت‌ها می‌توانند با استناد به این اطلاعات، سیاست‌های تجاری کارآمدتری را تدوین و اجرا نمایند که منجر به بهبود تراز تجاری، افزایش درآمدهای ارزی و رشد اقتصادی استان و کشور شود. از این رو، گزارش تجارت خارجی استان گیلان در سال ۱۴۰۳، با استناد به آمار رسمی ماهانه اعلام‌شده از سوی گمرک جمهوری اسلامی ایران توسط مرکز مطالعات و پژوهش‌های اتاق بازرگانی گیلان، تدوین و جهت بهره‌برداری فعالان اقتصادی کشور و استان منتشر شده است. این گزارش، به عنوان سندی ارزشمند، اطلاعات کلیدی و تحلیل‌های مرتبط با صادرات و واردات استان گیلان را در اختیار فعالان اقتصادی، سیاست‌گذاران و محققان قرار می‌دهد.

آمار صادرات از گمرکات گیلان

در ۱۲ ماه سال ۱۴۰۳ در مجموع به وزن ۱,۳۷۴ هزارتن کالا به ارزش بیش از ۷۶۹ میلیون دلار شامل محصولات نباتی، معدنی و مصنوعات آن، مفتول مسی، محصولات شیمیایی، پلاستیکی، محصولات صنایع غذایی از گمرکات گیلان به کشورهای فدراسیون روسیه، جمهوری آذربایجان، گرجستان، عراق، امارات متحده عربی، قزاقستان، بلاروس، افغانستان، هند و رومانی به عنوان مقاصد اصلی صادر شد.

جدول ۱- صادرات به تفکیک گمرکات گیلان.

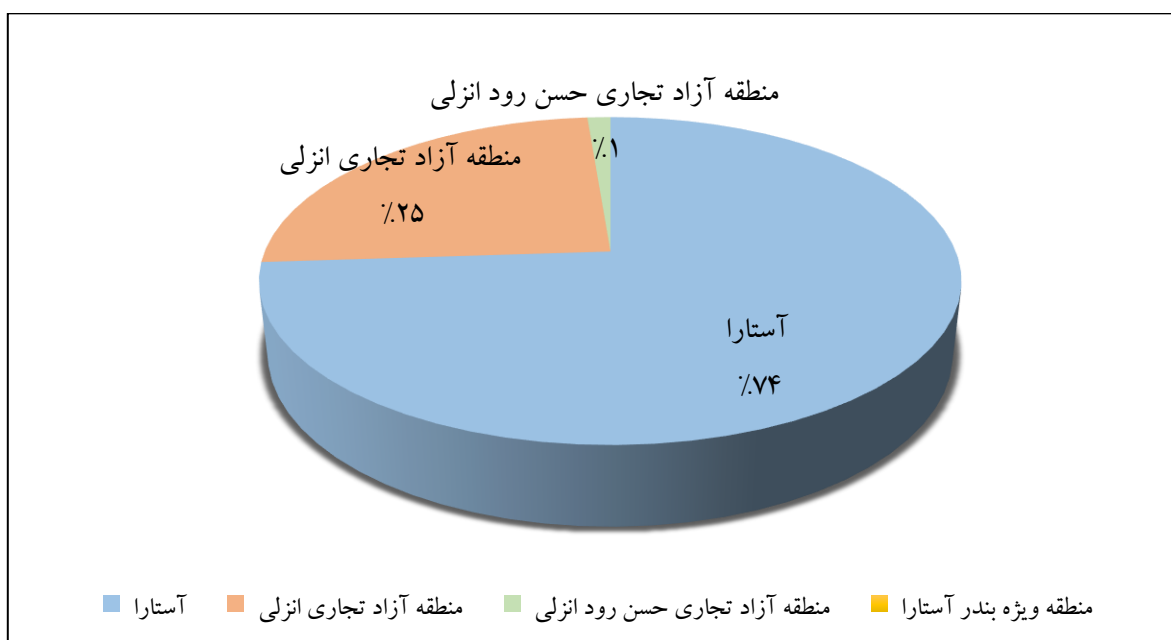
ردیف	نام گمرک	وزن خالص (هزارتن)	ارزش (میلیون دلار)
۱	آستارا	۹۲۹	۵۶۹
۲	منطقه آزاد تجاری انزلی	۳۴۳	۱۹۱
۳	منطقه آزاد تجاری حسن‌رود	۱۰۲	۹
۴	منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا ^۱	-	-
	جمع	۱,۳۷۴	۷۶۹

منبع: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

^۱ طبق آمار رسمی گمرک ج.ا.ایران و استعلام صورت گرفته از دفتر آمار و پردازش اطلاعات گمرک ج.ا.ایران، در دوازده ماه سال ۱۴۰۳، هیچگونه صادراتی از گمرک منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا انجام نشده است.

در فرآیند صادرات از استان گیلان، گمرک آستارا با ثبت ارزش ۵۶۹ میلیون دلار و با سهم ۷۴ درصدی از مجموع صادرات انجام گرفته از چهار گمرک گیلان، فعال‌ترین گمرک استان بوده است. در بین گمرکات استان، منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا نقشی در صادرات از گیلان به بازارهای هدف نداشته است. اگرچه بندر چندمنظوره آستارا با ۶۰ هکتار وسعت، نخستین بندر بخش خصوصی کشور و نزدیک‌ترین و مقرون به صرفه‌ترین مسیر تجارت و حمل و نقل کالا بین آسیا، آفریقا و اروپا برای تخلیه و بارگیری کشتی‌های ۲ هزار و ۵۰۰ تنی با ظرفیت نهایی سه میلیون و ۵۰۰ هزار تن تخلیه محسوب می‌شود، اما در حال حاضر هرگونه توسعه اقتصادی این بندر و مراودات اقتصادی با کشورهای حوزه قفقاز و کشورهای مستقل مشترک‌المنافع (CIS)^۱ با معضل جدی رسوب‌گذاری و کاهش عمق کانال ورود کشتی‌های بزرگ تجاری مواجه است. در پیوند با این موضوع، تمرکز نامتوازن در گمرکات گیلان بویژه افزایش بار صادراتی بر روی گمرک آستارا، یک ضعف راهبردی است که ریسک اختلال لجستیکی را بواسطه ترافیک بالای کامیون‌ها در مرز آستارا و تأخیر در ترخیص کالا به‌خصوص برای محصولات فاسدشدنی افزایش می‌دهد.

نمودار ۱- سهم گمرکات گیلان در صادرات استان.

منبع: مرکز پژوهش اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

جدول شماره ۲، ده مقصد اصلی صادرات از گمرکات گیلان را بر مبنای شاخص‌های وزن خالص، ارزش و عمده کالای صادراتی به این کشورها نشان می‌دهد.

^۱ Commonwealth of Independent States

جدول ۲- مقاصد اصلی صادرات از گمرکات گیلان.

ردیف	کشور	وزن خالص (تن)	ارزش (دلار)	عمده کالای صادراتی	HS Code	ارزش (دلار)
۱	روسیه	۹۶۳,۸۳۲	۴۸۰,۹۱۹,۵۹۷	فلفل گلخانه‌ای، تازه یا سرد کرده	۰۷۰۹	۵۳,۱۶۳,۲۵۸
۲	آذربایجان	۲۶۸,۶۰۳	۲۰۰,۲۰۰,۰۰۲	لوله‌ها یا پروفیل‌های توخالی بدون درز از فولاد ممزوج، با مقطع غیرمدور	۷۳۰۴	۲۸,۶۴۳,۰۱۷
۳	گرجستان	۴۲,۱۶۸	۱۹,۴۸۷,۰۳۳	پلیمرهای اتیلن، به اشکال ابتدایی	۳۹۰۱	۲,۴۹۷,۸۲۱
۴	عراق	۴۱,۳۰۶	۱۶,۲۶۱,۲۸۱	محصولات خبازی، نان شیرینی‌سازی یا بیسکویت‌سازی، حتی دارای کاکائو؛ فطیر کاشه خالی برای مصارف دارویی، خمیر برای لاک و مهر، خمیرهای خشک کرده آرد، نشاسته یا فکول به شکل ورق و محصولات همانند	۱۹۰۵	۳,۴۶۰,۱۰۳
۵	امارات	۱,۲۰۷	۸,۸۷۶,۲۶۰	مفتول مسی	۷۴۰۸	۸,۲۴۵,۳۳۷
۶	قزاقستان	۱۵,۹۳۳	۷,۹۱۹,۲۲۴	سایر پلی‌استیرن به اشکال ابتدایی قابل انبساط بجز مقاوم در برابر آتش	۳۹۰۳	۱,۲۹۱,۷۱۳
۷	بلاروس	۱۲,۶۵۰	۶,۵۳۲,۱۱۵	کیوی تازه	۰۸۱۰	۲,۴۴۸,۹۸۵
۸	افغانستان	۷,۱۷۴	۴,۶۲۹,۲۷۰	سایر خامه مایع که میزان مواد چرب آن بیشتر از ۱۸ و حداکثر ۳۵ درصد وزنی باشد در بسته‌بندی بیشتر از ۵۰۰ گرم غلیظ نشده، بدون افزودن قند یا مواد شیرین‌کننده دیگر	۰۴۰۱	۱,۳۰۴,۱۱۳
۹	هند	۲,۳۶۸	۲,۹۱۱,۲۳۲	چای سیاه (تخمیر شده) و چای جزئی تخمیر شده کوبیده در بسته‌بندی غیر خرده‌فروشی	۰۹۰۲	۲,۹۱۱,۲۳۲
۱۰	رومانی	۶۷۷	۱,۳۳۷,۹۰۲	رادیاتور مربوط به سیستم حرارت مرکزی	۷۶۱۵	۱,۱۷۷,۶۳۱

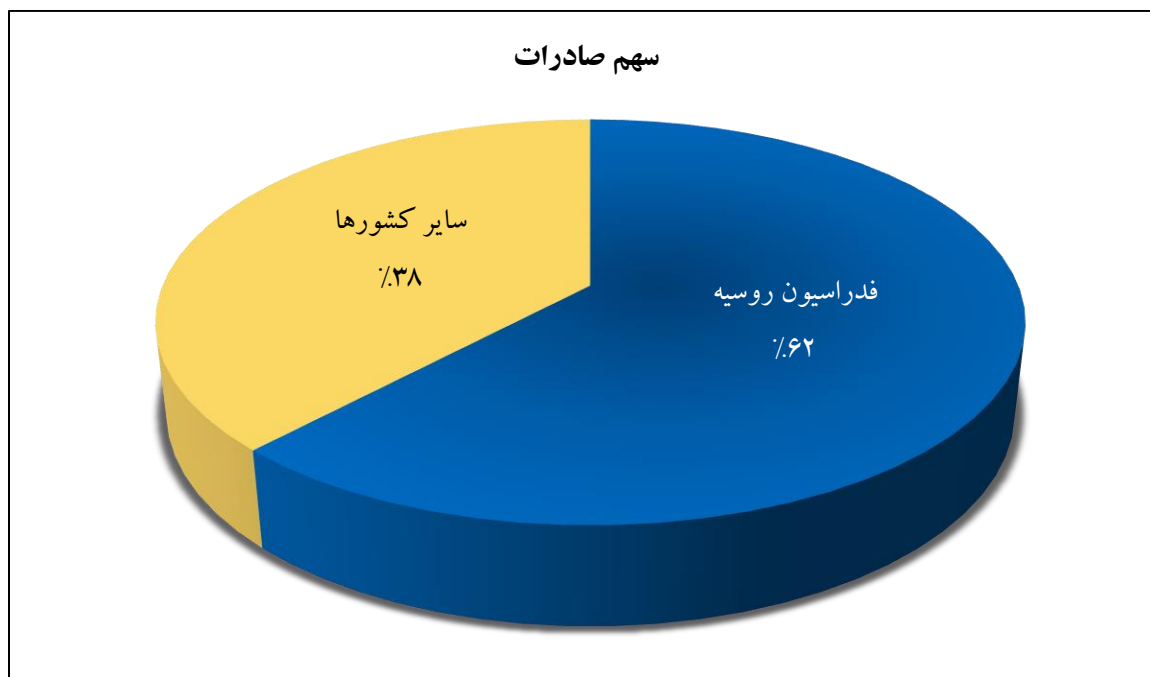
منبع: مرکز پژوهش اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

بیش از ۹۷ درصد صادرات از گمرکات گیلان، به ده کشور فدراسیون روسیه، جمهوری آذربایجان، گرجستان، عراق، امارات متحده عربی، قزاقستان، بلاروس، افغانستان، هند و رومانی انجام می‌پذیرد. به این ترتیب، غالب کشورهای هدف گمرکات گیلان، اروپایی بوده‌اند.

از مجموع صادرات ۷۶۹ میلیون دلاری از گمرکات گیلان، سهم فدراسیون روسیه بیش از ۶۲ درصد، جمهوری آذربایجان ۲۶ درصد، گرجستان ۲.۵۳ درصد، عراق ۲.۱۱ درصد و امارات متحده عربی ۱.۱۵ درصد است. به این ترتیب دو کشور روسیه و آذربایجان، سهم ۸۸ درصدی از مجموع صادرات گمرکات استان را به خود

اختصاص داده‌اند و بزرگترین مقاصد صادراتی گیلان لقب گرفته‌اند. این سطح از وابستگی به دو بازار می‌تواند در صورت تغییرات سیاسی، اقتصادی یا تحریم‌ها، ریسک شدیدی برای صادرات گیلان ایجاد کند. کشورهای دیگر مانند گرجستان، عراق، امارات متحده عربی، سهم ناچیز ۵ درصدی در صادرات دارند که در صورت تنوع بخشی از طریق تحقیقات بازار و شناسایی نیازها می‌توان این ریسک را کاهش داد.

نمودار ۲- جایگاه فدراسیون روسیه در میان مقاصد صادراتی گمرکات استان.

منبع: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

مقایسه صورت گرفته، اهمیت فدراسیون روسیه را در میان مقاصد صادراتی استان نمایان می‌سازد، به طوریکه از مجموع صادرات ۱.۱۲ میلیارد دلاری کل گمرکات ایران به این کشور، گمرک گیلان با ثبت رقم ۴۸۱ میلیون دلار، سهم قابل قبول ۴۳ درصدی را به خود اختصاص داده است. این رقم نشان می‌دهد گمرکات گیلان نقش اصلی و حیاتی را در تأمین نیازهای تجاری روسیه از طریق ایران برعهده دارند. سهم فدراسیون روسیه در دوازده ماه سال ۱۴۰۳ از مجموع صادرات ۵۷.۸۴ میلیارد دلاری کشور، ۱.۹۳ درصد بوده است. مجموع صادرات از گمرکات گیلان به اتحادیه اقتصادی اوراسیا^۱ (فدراسیون روسیه، بلاروس، قزاقستان، قرقیزستان، ارمنستان)، بیش از ۴۹۷ میلیون دلار بوده و فدراسیون روسیه با سهم ۹۶ درصدی، مهمترین شریک تجاری کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا با استان است. با اینحال، عدم توسعه روابط با سایر اعضای اوراسیا (بلاروس، قزاقستان، قرقیزستان، ارمنستان) نشان‌دهنده ضعف در شبکه سازی منطقه‌ای است.

^۱ Eurasia

آمار واردات از گمرکات گیلان

میزان واردات ۱۲ ماه ۱۴۰۳ از گمرکات استان گیلان، معادل ۲,۲۵۵ هزارتن کالا به ارزش ۱.۵ میلیارد دلار بوده و این مقدار نسبت به مدت مشابه سال قبل (۲,۵۵۳ هزارتن کالا به ارزش ۲ میلیارد دلار) به لحاظ وزن ۱۱.۶۷ درصد و به لحاظ ارزش ۲۵ درصد کاهش داشته است.

این کاهش، معلول هم‌افزایی متغیرهای داخلی، منطقه‌ای و جهانی است که هر کدام به نحوی در این روند اثرگذار بوده‌اند. یکی از مهم‌ترین دلایل کاهش واردات، کاهش تقاضای داخلی است. شرایط اقتصادی نامساعد، کاهش قدرت خرید و رکود در برخی صنایع، همگی منجر به کاهش تقاضا برای کالاهای وارداتی شده‌اند. به عبارت دیگر، مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان داخلی به دلیل محدودیت‌های مالی، تمایل کمتری به خرید کالاهای خارجی نشان می‌دهند. نوسانات قیمت جهانی کالاها نیز عامل دیگری است که بر حجم واردات تأثیر منفی گذاشته است. افزایش قیمت برخی کالاهای اساسی در بازارهای جهانی، واردات آن‌ها را برای تجار ایرانی غیراقتصادی کرده و در نتیجه، حجم واردات کاهش یافته است. سیاست‌های تجاری و مقررات جدید نیز در این روند نزولی نقش آفرین بوده‌اند. تغییرات مداوم در تعرفه‌ها، محدودیت‌های وارداتی و موانع غیرتعرفه‌ای، واردات را برای فعالان اقتصادی دشوار نموده است. همچنین، بوروکراسی پیچیده و طولانی در گمرکات نیز مزید بر علت شده و انگیزه واردکنندگان را کاهش داده است. ناپایداری نرخ ارز نیز یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کاهش واردات است. نوسانات شدید نرخ ارز، ریسک معاملات تجاری را افزایش داده و واردکنندگان را از انجام مبادلات باز می‌دارد. علاوه بر این، افزایش نرخ ارز به‌طور مستقیم قیمت کالاهای وارداتی را افزایش داده و تقاضای آن‌ها را کاهش می‌دهد. تحریم‌های اقتصادی نیز با محدود کردن دسترسی ایران به بازارهای جهانی و افزایش هزینه‌های تجارت، واردات را با مشکل مواجه ساخته است. همچنین، بحران‌های ژئوپلیتیکی و ناآرامی‌ها در منطقه نیز با ایجاد اختلال در زنجیره تأمین و افزایش ریسک تجارت، به کاهش حجم واردات منجر شده‌اند. در کنار این عوامل، افزایش توان تولید، قدرت رقابت‌پذیری و پاسخگویی به تقاضای داخلی نیز تأثیرگذار بوده است.

طی ۱۲ ماه گذشته ۸۳۹ میلیون دلار کالاهای صنعتی، ۵۶۸ میلیون دلار محصولات کشاورزی، ۷۲ میلیون دلار مواد معدنی و صنایع معدنی، ۶ میلیون دلار مواد پتروشیمی و پایه نفتی و بخشی هم سایر اقلام از پایانه‌های مرزی گیلان وارد کشور شده است. این ساختار نشان می‌دهد که گمرکات استان گیلان، نقش راهبردی در تأمین مواد اولیه و کالاهای مصرفی صنعتی و کشاورزی کشور دارند.

اقلام فوق از کشورهای امارات متحده عربی، فدراسیون روسیه، ترکیه، چین، انگلستان، هنگ کنگ، گرجستان، آلمان، مغولستان و سوئیس از طریق گمرکات استان گیلان به کشور وارد و ترخیص شده است.

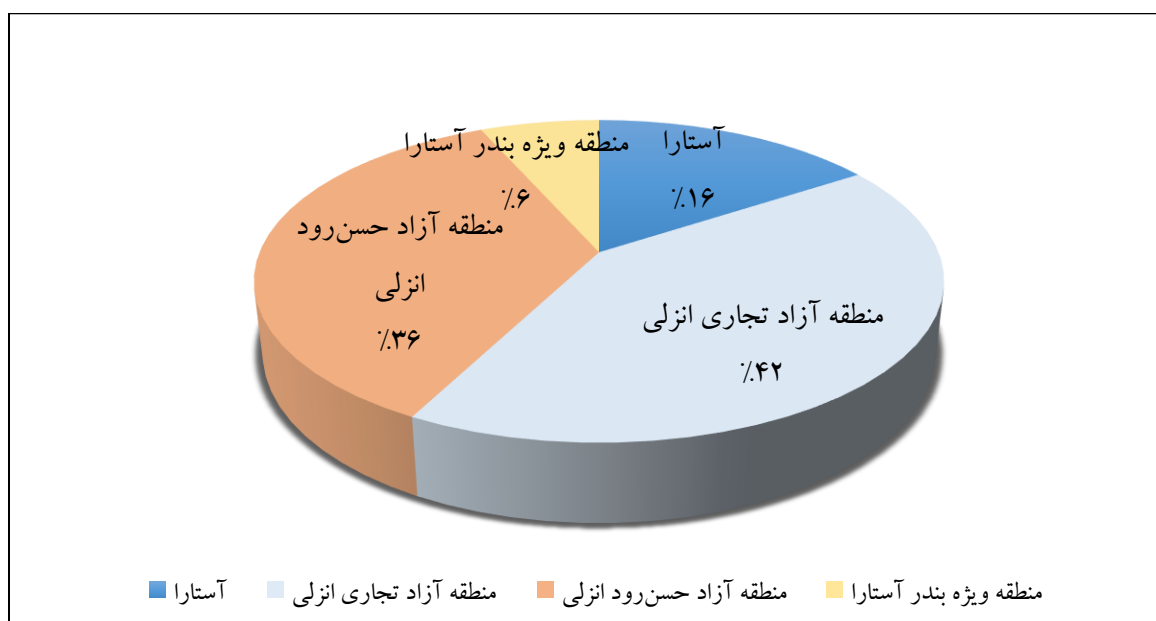

جدول ۳- واردات به تفکیک گمرکات گیلان.

ردیف	نام گمرک	وزن خالص (هزارتن)	ارزش (میلیون دلار)
۱	آستارا	۱۸۴	۲۳۸
۲	منطقه آزاد تجاری انزلی	۱,۳۵۰	۶۳۰
۳	منطقه آزاد تجاری حسن‌رود	۵۴۳	۵۳۷
۴	منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا	۱۷۸	۱۰۰
	جمع	۲,۲۵۵	۱,۵۰۵

منبع: مرکز پژوهش اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

در فرآیند واردات به استان گیلان، گمرک منطقه آزاد تجاری انزلی با ارزش ۶۳۰ میلیون دلار و سهم ۴۲ درصدی، نقش کلیدی و مرکز عملیات وارداتی در منطقه را ایفا می‌کند و به عنوان فعال‌ترین گمرک استان، پل ارتباطی مهم در تأمین کالاهای صنعتی، کشاورزی و معدنی محسوب می‌شود. در مقابل گمرکات آستارا، حسن‌رود و منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا سهم کوچکی در مجموع واردات داشته‌اند که نشان‌دهنده تمرکز بالا بر فعالیت‌های تجاری در منطقه آزاد تجاری انزلی و اهمیت استراتژیک این گمرک در تأمین نیازهای اقتصادی و تجاری کشور است.

نمودار ۳- سهم گمرکات گیلان در واردات استان.

منبع: مرکز پژوهش اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

جدول شماره ۴، ده مبدأ اصلی واردات به گمرکات گیلان را بر مبنای شاخص‌های وزن خالص، ارزش و عمده کالای وارداتی به کشور نشان می‌دهد. جدول زیر نمایان می‌سازد که ذرت دامی با فراوانی بیشتر و روغن دانه آفتابگردان با ارزش بالاتر از گمرکات گیلان ترخیص شده است. همچنین سه کشور امارات متحده عربی، فدراسیون روسیه و ترکیه با ثبت واردات ۱.۱۶ میلیارد دلاری، سهم ۷۷.۴۵ درصدی از ارزش واردات به گمرکات گیلان را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۴- مبادی اصلی واردات به گمرکات گیلان.

ردیف	کشور	وزن خالص (تن)	ارزش (دلار)	عمده کالای وارداتی	HS Code	ارزش (دلار)
۱	امارات	۸۱۱,۳۵۷	۴۶۲,۰۴۹,۳۲۴	ذرت دامی	۱۰۰۵	۶۴,۹۳۳,۶۳۱
۲	روسیه	۵۵۳,۶۲۷	۳۹۲,۰۷۱,۸۵۴	چوب اره شده یا ناهمواری گرفته شده از درازا، لایه بری شده یا پوست کنده، حتی رنده شده، سمباده خورده یا متصل شده از دو سر به ضخامت بیش از ۶ میلیمتر	۴۴۰۷	۱۰۲,۹۰۹,۹۹۴
۳	ترکیه	۴۶۴,۵۹۱	۳۱۱,۷۰۵,۶۱۶	روغن دانه آفتابگردان، روغن گلرنگ یا زعفران کاذب، خام	۱۵۱۲	۱۶۰,۹۴۰,۹۷۵
۴	چین	۵۱,۴۷۱	۱۶۶,۱۷۷,۴۱۷	قطعات منفصله جهت تولید خودروهای مشمول ردیف ۸۷۰۳	۹۸۸۷	۶۱,۹۶۶,۰۵۵
۵	انگلستان (بریتانیا)	۱۱۰,۷۶۴	۳۲,۷۷۱,۷۰۳	ذرت دامی	۱۰۰۵	۲۴,۱۹۵,۴۵۹
۶	هنگ کنگ	۵۱,۶۰۸	۳۲,۵۱۱,۷۳۵	محصولات تخت نورد شده از آهن یا از فولادهای غیر ممزوج، با پهنای ۶۰۰ میلیمتر یا بیشتر، گرم نورد شده، روکش نشده، آبکاری نشده و اندود نشده	۷۲۰۸	۳۰,۰۲۸,۶۶۲
۷	گرجستان	۱۲,۳۸۰	۱۵,۳۲۱,۴۲۶	گوشت از نوع گوسفند یا بز، تازه، سرد کرده یا منجمد	۰۲۰۴	۸,۸۳۱,۱۳۸
۸	آلمان	۳۲,۶۲۶	۱۲,۶۹۳,۵۴۴	ذرت دامی	۱۰۰۵	۵,۳۹۳,۸۴۲
۹	مغولستان	۱,۵۲۴	۷,۲۶۴,۷۳۲	گوشت از نوع گوسفند یا بز، تازه، سرد کرده یا منجمد	۰۲۰۴	۷,۲۶۴,۷۳۲
۱۰	سوئیس	۶,۰۵۸	۲,۱۰۴,۶۳۵	ذرت دامی	۱۰۰۵	۱,۸۸۰,۹۲۹

منبع: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

مبادلات تجاری گمرکات گیلان

براساس آمارهای منتشر شده از سوی گمرک کشور، حجم مبادلات تجاری (مجموع صادرات و واردات) طی ۱۲ ماه سال ۱۴۰۳، از طریق چهار گمرک منطقه آزاد تجاری انزلی، منطقه آزاد تجاری حسن‌رود انزلی، آستارا و منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا، معادل ۳,۶۲۹ هزارتن و به ارزش ۲,۲۷۴ میلیارد دلار بوده است. تحلیل‌ها نمایانگر آن است که گمرک آستارا با ثبت ۱,۶۹۳ هزارتن به ارزش تقریبی ۸۲۱ میلیون دلار مبادله تجاری، فعال‌ترین گمرک گیلان بوده و رتبه نخست را در میان چهار گمرک استان به خود اختصاص داده است. گمرکات استان گیلان در سال ۱۴۰۳ در مقایسه با سایر استان‌های کشور از لحاظ ارزش، در رویه واردات رتبه نهم و در رویه صادرات رتبه سیزدهم را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین آمارها نشان می‌دهند که سهم گمرکات گیلان به لحاظ وزنی از مجموع مبادلات تجاری گمرکات کشور ۲.۳۹ درصد و به لحاظ ارزش ۳.۹۳ درصد بوده است. این ارقام نشان می‌دهند که اگرچه گیلان در حجم مبادلات تجاری سهم کمتری دارد، اما ارزش کالاهای مبادله شده از طریق این گمرکات نسبتاً بالاتر است.

جدول ۵- مجموع مبادلات تجاری به تفکیک گمرکات گیلان.

ردیف	نام گمرک	وزن خالص (هزارتن)	ارزش (میلیون دلار)
۱	منطقه آزاد تجاری انزلی	۱,۱۱۳	۸۰۷
۲	آستارا	۱,۶۹۳	۸۲۱
۳	منطقه آزاد تجاری حسن‌رود	۶۴۵	۵۴۶
۴	منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا	۱۷۸	۱۰۰
	جمع	۳,۶۲۹	۲,۲۷۴

منبع: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی گیلان.

علاوه براین، تفاوت میان مجموع ارقام صادرات و واردات استان در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که تجارت خارجی گیلان با ۷۳۶ میلیون دلار کسری تراز تجاری مواجه است. این کسری نشان می‌دهد که میزان واردات استان در این سال به‌طور قابل توجهی از صادرات آن بیشتر بوده است. این موضوع می‌تواند ناشی از عوامل متعددی از جمله نیازهای وارداتی کشور، محدودیت‌های صادراتی و یا عدم رقابت‌پذیری کالاهای تولیدی استان و کشور در بازارهای بین‌المللی باشد.

جمع‌بندی

استان گیلان، با برخورداری از موقعیت جغرافیایی ممتاز و تنوع چشمگیر محصولات کشاورزی، صنایع غذایی و حتی صنعتی، به عنوان دروازه شمالی ایران، از پتانسیل بالقوه‌ای برای تبدیل شدن به یک قطب صادراتی قدرتمند برخوردار است. با این حال، تحقق این امر مستلزم اتخاذ راهبردهای هوشمندانه و جامع، به منظور رفع چالش‌های موجود و بهره‌برداری بهینه از فرصت‌های پیش رو است. بررسی آمار صادرات گمرکات گیلان در سال ۱۴۰۳، نشان‌دهنده نقش حیاتی این استان در تسهیل تجارت ایران با کشورهای روسیه و اتحادیه اقتصادی اوراسیا است. این امر بیانگر اهمیت استراتژیک گیلان در توسعه روابط اقتصادی با کشورهای همسایه شمالی و ایجاد بسترهای مناسب برای گسترش مبادلات تجاری است. با این وجود، وابستگی بیش از حد به بازارهای محدود و مشخص، به ویژه بازار روسیه، می‌تواند آسیب‌پذیری‌های جدی را در برابر نوسانات سیاسی و اقتصادی ایجاد کند. تحولات ژئوپلیتیک و تغییرات در سیاست‌های تجاری کشورهای طرف معامله، می‌تواند به طور مستقیم بر حجم و ارزش صادرات استان گیلان تأثیر گذاشته و زمینه‌های بروز بحران‌های اقتصادی را فراهم سازد. به منظور کاهش این وابستگی و تضمین پایداری و رشد صادرات، ضروری است که راهکارهای متنوعی در دستور کار قرار گیرد. نخست، تنوع بخشی به بازارهای هدف، از اهمیت بسزایی برخوردار است. دستگاه‌های دولتی و خصوصی تأثیرگذار بر تجارت خارجی استان گیلان باید تلاش نمایند تا با شناسایی بازارهای جدید به ویژه در آسیا، ریسک ناشی از تمرکز بر بازارهای محدود را کاهش دهند. دوم، توسعه محصولات با ارزش افزوده بالا، از جمله فرآورده‌های کشاورزی بسته‌بندی شده، محصولات غذایی فرآوری شده و کالاهای صنعتی با فناوری پیشرفته، می‌تواند ارزش صادرات را به طور قابل توجهی افزایش داده و زمینه‌های ایجاد اشتغال پایدار را فراهم سازد. سوم، بهبود و توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و لجستیک، از جمله جاده‌ها، بنادر و انبارهای مجهز و همینطور پایانه صادراتی، نقش کلیدی در تسهیل صادرات و کاهش هزینه‌های حمل و نقل دارد. سرمایه‌گذاری در این زیرساخت‌ها، می‌تواند جذابیت استان گیلان را برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی افزایش داده و زمینه‌های رشد اقتصادی را تسریع بخشد. در نهایت، بهره‌گیری از سیاست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، از جمله توافق‌نامه‌های تجاری، همکاری‌های منطقه‌ای و فناوری، باید به عنوان محور اصلی توسعه بازارهای جدید و تنوع صادرات قرار گیرد. استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و مشارکت فعال در برنامه‌های توسعه‌ای، می‌تواند فرصت‌های بی‌شماری را برای گسترش روابط اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی فراهم سازد. در مجموع، استان گیلان با برنامه‌ریزی صحیح، می‌تواند از پتانسیل‌های خود به نحو چشمگیر بهره‌برداری نموده و به یک قطب صادراتی پیشرو در شمال ایران تبدیل شود. این امر مستلزم عزم جدی دستگاه‌های اجرایی، همکاری مؤثر اتاق بازرگانی، فعالان اقتصادی و استفاده از دانش و فناوری‌های نوین در بستر فضای امن تجارت بین‌المللی است.